

Aan de leden van de raad

Datum : 26 februari 2026
Zaaknummer : 4898357
Contactpersoon : Perihan Özgül
Telefoonnummer : 06-31114859

Onderwerp: Voortgang Integraal Zorgakkoord (IZA) en Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) in de regio Centraal Gelderland

Geachte voorzitter en leden,

In november 2025 is door de VNG het [Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord](#) (hierna: AZWA) ondertekend na een uitgebreide ledenraadpleging. Hiermee komt het werken aan de opgave 'beweging van zorg naar gezondheid' in een nieuwe fase. Met deze brief informeren wij u over de voortgang rondom Integraal Zorgakkoord (hierna: IZA) en AZWA. Daarnaast zoomen we in op de lokale uitwerking van het Gezond Actief Leven Akkoord (hierna: GALA). En volgt een korte evaluatie van het Arnhemse Preventieakkoord en daarmee beschouwen we [motie 25M102 'Blijven werken aan Arnhemse preventie'](#) als afgedaan.

De beweging van zorg naar gezondheid

De zorg in Nederland, en in onze regio, staat onder druk. We worden ouder en kunnen aandoeningen steeds beter behandelen. Dit maakt dat de vraag naar zorg toeneemt, maar het aanbod niet evenredig mee kan stijgen. Als we ons zorgstelsel ook in de toekomst kwalitatief goed, voor iedereen toegankelijk en betaalbaar willen houden, moeten we iets aan de vraag doen en aan het aanbod. Ons zorgstelsel is zo ingericht dat de overheid voorwaarden schept voor een goede volksgezondheid en voor een samenleving waarin burgers zichzelf kunnen helpen, zo mogelijk met hulp uit hun omgeving. Als het nodig is wordt professionele hulp of zorg ingezet die eraan bij moet dragen dat mensen weer voor zichzelf kunnen zorgen. Als dat niet meer mogelijk is, dan kunnen mensen een beroep doen op de langdurige zorg. Dit stelsel vraagt om mensen die zo goed als mogelijk om kunnen gaan met de fysieke, mentale en sociale uitdagingen van het leven. Het vraagt om een leefomgeving en een sociale basis die over de hele linie bijdragen aan het welzijn en de gezondheid van mensen. Daarnaast vraagt het een hoop wet- en regelgeving om hulp en

Datum: 26 februari 2026
Zaaknummer: 4898357
Pagina: 2

zorg te kunnen leveren en bekostigen. Maar boven alles vraagt het om samenspel en samenwerking. Daarom zijn in 2022 en 2023 respectievelijk het IZA en het GALA gesloten. Het IZA met als doel om de zorg zo goed, toegankelijk en betaalbaar mogelijk te houden en het GALA om de voorwaarden te creëren voor 'een gezonde generatie in 2040'.

Hoe zijn we in Arnhem gestart met de beweging naar gezondheid?

Voorafgaand aan het GALA was er op landelijk niveau het Nationale Preventieakkoord. In Arnhem hebben wij deze landelijke ambities vertaald naar de lokale praktijk door het Arnhemse Preventieakkoord te ontwikkelen. Het Arnhemse Preventieakkoord werd in 2021 opgesteld in samenwerking met ruim 40 lokale partners, waaronder zorg- en welzijnsorganisaties, onderwijsinstellingen en sportaanbieders. Het akkoord richt zich op het bevorderen van een gezonde leefstijl en het verkleinen van gezondheidsverschillen, met vier speerpunten: een leven lang rookvrij, een leven lang verantwoord alcoholgebruik, een leven lang op gezond gewicht en een leven lang sociaal en mentaal gezond. Hieronder volgt een evaluatie van het Arnhemse Preventieakkoord.

Voor de uitvoering van het Arnhems Preventieakkoord was destijds een budget van € 80.000 per jaar beschikbaar, bedoeld om initiatieven uit de stad te ondersteunen die bijdragen aan de ambities uit het akkoord. Sinds de komst van het GALA in 2023 is het uitvoeringsbudget komen te vervallen. In de praktijk is de uitvoering van het Arnhems Preventieakkoord vanaf 2023 voortgezet en verbreed binnen het GALA. De inhoudelijke ambities uit het preventieakkoord zijn grotendeels overgenomen in het bestedingsplan van het GALA, waarin tevens aanvullende doelgroepen, domeinen en partners zijn betrokken. Het GALA vormt daarmee niet alleen een voortzetting, maar ook de beoogde verbreding van het Arnhemse Preventieakkoord op inhoudelijke thema's. In genoemde motie wordt ook een uitbreiding van de preventieaanpak richting het bedrijfsleven genoemd. Waar relevant wordt contact gelegd met bedrijven over specifieke onderwerpen, zoals rookvrije terrassen, maar er is (nog) geen structurele samenwerking. De prioriteit van de gemeente ligt bij maatschappelijke en publieke partners; het ondersteunen van het vitaliteitsbeleid van bedrijven behoort niet tot onze verantwoordelijkheid, maar we zien wel kansen om hier regionaal samen in op te trekken.

Het accent lag in de eerste fase van het Arnhems Preventieakkoord vooral op het mobiliseren van lokale partners, het zichtbaar maken van bestaande activiteiten en het stimuleren van kleinschalige projecten die gericht waren op het bevorderen van een gezonde leefstijl en het verkleinen van gezondheidsverschillen. De aanpak was bottom-up en netwerkgericht: partners kregen ruimte om met eigen initiatieven bij te dragen aan één of meerdere van de vier speerpunten van het akkoord. Een greep uit de projecten die in het kader van het preventieakkoord zijn gerealiseerd, zijn:

- introductielessen moestuinieren voor basisschoolleerlingen,
- een meidengroep om veerkracht en zelfvertrouwen te vergroten,
- coachtrajecten voor mensen met diabetes type 2,
- een lessenserie over mentale gezondheid op ROC Rijn IJssel,
- naschoolse voedingseducatie en
- het aanbieden van sport- en spelactiviteiten op een laagdrempelige ontmoetingsplek in 't Broek.

Datum: 26 februari 2026
Zaaknummer: 4898357
Pagina: 3

De beperkte middelen en het ontbreken van structurele uitvoeringskracht maakten het echter lastig om op grotere schaal impact te realiseren of stevige structurele interventies op te zetten. In die zin bood het Arnhems Preventieakkoord vooral een belangrijke eerste stap in het verbinden van partijen rond preventieve gezondheid en het creëren van bewustwording en samenwerking in de stad. Met de komst van GALA in 2023 is de inzet op preventie breder en met meer (geoomerkte) middelen voortgezet, waarbij de ambities van het Arnhems Preventieakkoord zijn geïntegreerd in het GALA.

Opbrengsten voor Arnhem

De ambities uit het GALA en het IZA sluiten nauw aan bij de Arnhemse visie op het sociale domein: het bieden van gelijke kansen, het versterken van een stabiele basis voor alle inwoners en het waarborgen van een veilige leefomgeving. Door te investeren in een stevige sociale basis, sterke wijknetwerken en preventie, heeft Arnhem de afgelopen periode merkbare stappen gezet. De opbrengsten zijn zowel inhoudelijk als organisatorisch zichtbaar in wijken, in het contact tussen professionals en in de samenwerking met inwoners. Gemeente Arnhem heeft via IZA kunnen investeren in samenwerkingsverbanden die de verbinding tussen (medische) zorg, welzijn en inwoners versterken. Dit heeft geleid tot onder meer betere afstemming tussen formele zorg en informele ondersteuning, zoals de zorgzame buurten en de pilot wijknetwerken. Dankzij middelen vanuit het GALA heeft Arnhem ook gericht kunnen investeren in ketenaanpakken die de sociale basis versterken, zoals bijvoorbeeld welzijn op recept, aanpak overgewicht/ obesitas bij kinderen, kansrijke start en valpreventie.

Een aanvullend akkoord om de beweging voort te zetten

Bij het uitvoeren van het IZA en GALA lopen de samenwerkende partijen echter tegen een aantal zaken aan. Vanuit het gemeentelijk perspectief zijn de belangrijkste zaken daarin dat de samenwerking tussen medisch en sociaal domein lastig van de grond komt, mede omdat budgetten niet ontschot zijn en omdat het voor gemeenten niet altijd mogelijk was om een beroep te doen op beschikbare transformatiegelden. Ook maakt de incidentele financiering door middel van de specifieke uitkering (Brede SPUK GALA en SPUK IZA) het moeilijk voor gemeenten om langetermijnplannen te maken. Partijen zijn opnieuw met elkaar gaan onderhandelen en ook Sociaal Werk Nederland schoof als partner aan. Dit leidde tot een onderhandelaarsakkoord AZWA dat begin juli 2025 aan de Tweede Kamer werd aangeboden.

De belangrijkste veranderingen van het AZWA ten opzichte van IZA/ GALA zijn:

- Stevige verbinding tussen medisch en sociaal domein
- Scherpere afspraken over sturing op passende zorg
- Meer impact op realiseren juiste randvoorwaarden

Omdat de afspraken en de doelen in het AZWA veel overlap hebben met die van het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg en de beide akkoorden niet los van elkaar kunnen worden uitgevoerd, is ervoor gekozen om deze akkoorden als één pakket voor te leggen aan de achterbannen en te ondertekenen. De VNG heeft een ledenraadpleging in september en oktober 2025 uitgevoerd waaraan zo'n driekwart van de gemeenten deelnam. Vrijwel alle gemeenten stemden in met het AZWA, maar gaven wel kanttekeningen mee over de uitvoering en de financiën. Er is structurele financiering beoogd, maar deze hangt samen met het daadwerkelijk afnemen van de vraag naar verzekerde zorg. We weten nu nog niet goed hoe dit eruit gaat zien.

Datum: 26 februari 2026
Zaaknummer: 4898357
Pagina: 4

Belangrijkste opgaven uit AZWA voor de gemeenten: onderdelen D5 en D6

Het AZWA bestaat uit een veelheid aan onderdelen (A t/m E). We lichten graag meer toe over de onderdelen D5 en D6, omdat deze onderdelen direct raken aan de rol, verantwoordelijkheid en financiering van de gemeenten.

Onderdeel D5: Elke inwoner in Nederland moet toegang hebben tot dezelfde basisfunctionaliteiten die bijdragen aan de gezondheid.

Basisfunctionaliteiten zijn interventies en activiteiten die aantoonbaar bijdragen aan de gezondheid en het welbevinden van de inwoners. Met behulp van de specifieke uitkeringen GALA en IZA dragen gemeenten bij aan het opzetten van succesvolle ketenaanpakken en andere interventies. De hier volgende aanpakken/ interventies worden in AZWA geïmplementeerd als basisfunctionaliteit (of daartoe doorontwikkeld) met structurele financiering. Belangrijk hierbij is dat ondergenoemde ketenaanpakken/ activiteiten zeker niet allemaal nieuw zijn of op zichzelf staan. We zorgen ervoor dat de verschillende activiteiten en financieringsbronnen elkaar versterken.

Structurele implementatie van:

- Laagdrempelige steunpunten mensen met een ernstige psychiatrische aandoening
- Sociaal verwijzen (onder andere welzijn op recept)
- Valpreventie 65+
- Ketenaanpak overgewicht en obesitas volwassenen
- Kansrijke start (Nu Niet Zwanger, Integrale Gezinspoli)

Doorontwikkeld tot vaststelling voor implementatie worden:

- Mentale Gezondheidsnetwerken
- Ketenaanpak dementie
- Ketenaanpak overgewicht jeugd
- Rookvrije start
- Multiproblematiek aanpak

Onderdeel D6: Om de werking van de basisfunctionaliteiten zo goed mogelijk te ondersteunen wordt de *sociale basisinfrastructuur* hiervoor versterkt.

De sociale basisinfrastructuur bestaat lokaal uit basisvoorzieningen in wijken en buurten op het gebied van gezondheid, ondersteuning, welzijn en zorg. Ook hiervoor komt structurele financiering beschikbaar. Net als bij de basisfunctionaliteiten gaat dit dus niet alleen om nieuwe zaken. De voorzieningen bestaan deels al, of er wordt aan gewerkt. Het gaat ook hier om de samenhang; het versterken, verbinden en verbreden van dat wat er al is en het voorkomen dat we dezelfde dingen dubbel doen.

Datum: 26 februari 2026
Zaaknummer: 4898357
Pagina: 5

In het kader van de sociale basisinfrastructuur moet worden gedacht aan:

- Inloopvoorzieningen sociaal en gezond (nadrukkelijk ook burgerinitiatieven)
- Versterken lokale (sociale) teams in hechte wijkverbanden (eerstelijnszorg)
- Gezonde School aanpak, specifiek aandacht voor mentale gezondheid
- Mantelzorgondersteuning (inclusief respijtzorg)
- Sport- en beweegaanbod specifieke groepen

Regionaal wordt deze infrastructuur ondersteund door de GGD en de regiocoördinator.

Samenhang met Transformatie sociaal domein

De doelen van het AZWA sluiten goed aan binnen de beweging die we willen maken in de Transformatie van het sociaal domein met een sterke sociale basis, preventie en dicht bij de inwoner als belangrijke principes. Met het AZWA kunnen we de ingezette beweging in Arnhem verstevigen, verdiepen en ondersteunen.

Samenwerking en structurele financiering zijn cruciaal

Dit alles kan alleen gebeuren als er een goede samenwerking is tussen medisch en sociaal domein én tussen de zorgverzekeraars en gemeenten in Centraal Gelderland. Deze samenwerking wordt mede gefaciliteerd door de manier waarop de activiteiten gefinancierd worden en de hoogte van de financiering zelf. Op moment van schrijven is de financiering nog niet bekend. We blijven de landelijke ontwikkelingen hierover in de gaten houden. Gemeenten maakten in het kader van het GALA lokale plannen, in de uitwerking van het AZWA wordt dat wat er lokaal gebeurt veel meer regionaal verbonden. Er moet nu één regionaal plan (aanvullend op het huidige IZA regioplan Gezond voor Elkaar) komen om de basisfunctionaliteiten in te laten groeien.

Het vervolg in onze regio

In het regionale addendum op het huidige IZA-regioplan beschrijven de gemeenten – in samenwerking met de zorg- en welzijnsaanbieders, zorgverzekeraar, GGD en andere regionale partners – hoe de AZWA-middelen worden ingezet om de gewenste impact te realiseren op de basisfunctionaliteiten. Het plan is nadrukkelijk een aanvulling op het huidige IZA regioplan, en hangt dan ook sterk samen met de drie themalijnen waarlangs we in de regio Centraal Gelderland werken en die in het kort gaan over de versterking en verbreding van de eerstelijnszorg, aandacht voor preventie en gezondheid en aandacht voor multiproblematiek. Al deze thema's staan niet op zichzelf, maar hangen weer samen met thema's als veiligheid, wonen, gezondheid, Wmo, Jeugd. Ook hier is aandacht voor, zonder daarmee de focus te verliezen. Wel vragen we extra aandacht voor de sociale basis, want deze opgave valt of staat bij het hebben van een vitale en weerbare sociale basis.

Hoewel deze regionale aanpak belangrijk is, blijft de lokale kleur onverminderd van betekenis: iedere gemeente heeft eigen opgaven, zorg-welzijnslandschap en context. Daarom kiezen we voor een gezamenlijke start met ruimte voor lokale invulling. Gemeente Arnhem brengt actief de eigen prioriteiten, ervaringen en lopende initiatieven in, zodat deze goed aansluiten bij de regionale koers. Concreet betekent dit: inbreng vanuit leerervaringen van de pilot wijknetwerken, integrale samenwerking met eerstelijnszorg in de wijken, ontwikkelen van een regeling voor welzijnsbasis.

Datum: 26 februari 2026
Zaaknummer: 4898357
Pagina: 6

Een regionale ambtelijke werkgroep waarin alle gemeenten zijn vertegenwoordigd is inmiddels opgestart en zal in 2026 dit addendum maken. Aan deze werkgroep zijn de regiomanager van Menzis, de regiocoördinator IZA en de GGD toegevoegd. Partners in welzijn en zorg zijn van groot belang als klankbord, dit kan niet zonder hen. In het proces wordt rekening gehouden met de afgesproken governance in de regio, maar zeker ook met het lokale draagvlak en de lokale besluitvorming.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

P. Sennema

A. Marcouch